

C.D. PREDĂ

E AȘA DE URÂT,
CĂ E APROAPE FRUMOS

CUVÂNT ÎNAINTE

Primul meu album de fotografii, *Strada*, apărut la Baroque Books & Arts în 2016, a avut parte de câteva încurajări publice: Dan C. Mihăilescu și Cătălin Avramescu l-au prezentat elogios la librăria Humanitas de la Cișmigiu, iar Sorin Ioniță, Cristian Pătrășconiu și Mircea Deaca au scris articole de întâmpinare măgulitoare¹. Când asemenea personalități te laudă, ești obligat să mergi mai departe. Așa că am coborât din nou în stradă pentru a face poze care exploatează „frontiera incertă dintre sfera

¹ V. <https://ionitas.ro/strazile-cristian-preda/>, <http://www.lapunkt.ro/2016/11/la-strada-cristian-preda-asa-cum-nu-il-cunoasteti/> și <https://www.b-critic.ro/arte/arta-lui-cristian-preda-si-minima-moralia/>

publică și cea privată”¹. Temele au rămas aceleași: peisajul orașelor de azi cu tot ce au ele mai strident și mai dezolant, respectiv prezența în cultura urbană a oamenilor sărmani sau, cum se spunea pe vremuri, a proletarilor. Inevitabil, am ajuns să mă gândesc la o nouă selecție.

Mai greu a fost să găsesc un titlu. Inițial, am vrut să numesc albumul *Clasa muncitoare merge în paradis*. Așa se chema un film al lui Elio Petri din 1971, de care mi-am adus aminte citind un roman al lui Orhan Pamuk, în care personajul principal spunea următoarele:

„[Iubitul meu] îmi vorbea despre «oprimarea femeii» și-mi arăta pe larg cum toate acele mizerii urmau să ia sfârșit când clasa muncitoare avea să ajungă în paradis.”²

Despre promisiunea paradisiului făcută proletarilor vine vorba și în cartea Svetlanei Alexievici, o colecție de mărturii cutremurătoare despre accidentul de la Cernobîl. Secretarul comitetului regional de partid le spune, la un moment dat, muncitorilor forțați să intervină la centrala nucleară avariată:

¹ Potrivit lui Max Kozloff, această incertitudine e caracteristică principală a fotografiei de stradă. Observația se găsește în introducerea lui la Jackie Higgins, *Atlas mondial de la photographie de rue*, Pyramyd, 2015, p. 7.

² Orhan Pamuk, *Femeia cu părul roșu*, traducere de Luminița Munteanu, Polirom, Iași, 2017, pp. 247-248.

„Vă vom crea o viață paradisiacă. E suficient să rămâneți și să munciți.
Veți avea tot ce se vinde în cele mai bune magazine speciale.”

Pentru a marca minciuna regimului sovietic, autoarea, care a primit Premiul Nobel pentru Literatură în 2015, consemnează opinia unui operator care a filmat accidentul și care zice: „Suntem toți vânzători de apocalipsă.”¹

Dar este epoca noastră un paradis sau un infern?, se vor întreba unii. Un istoric de succes, Yuval Noah Harari, zice că evaluarea nu poate fi decât relativă:

„Pentru a-i mulțumi și pe optimiști, și pe pesimiști, putem spune că suntem atât în pragul paradisiului, cât și al infernului, trecând agitați de la poarta unuia în anticamera celuilalt.”²

Până la urmă am abandonat ideea de a copia titlul unui film, despre care – exceptând cinefilii – puțină lume mai știe ceva. Am fost tentat să îl reformulez ironic și, folosind un termen mult vehiculat azi, să numesc

¹ Svetlana Alexievici, *La supplication. Tchernobyl, chronique du monde après l'apocalypse*. Editions Jean-Claude Lattès, 1998, pp. 122 și 131.

² Yuval Noah Harari, *Sapiens. Scurtă istorie a omenirii*, traducere de Adrian Șerban, Polirom, 2017, p. 315.

albumul *Clasa de mijloc merge în paradis*, dar am descoperit că un scriitor român a semnat un articol de gazetă intitulat chiar așa¹. Până la urmă, am preluat ceva și din filmul italian și din retorica zilelor noastre în descrierea generală a celor două secțiuni ale selecției de față: prima se intitulează „Culorile Paradisului”, iar a doua, „Cetățenii au ajuns în Paradis”.

În schimb, titlul l-am „furat” dintr-o carte a lui Amos Oz, mai precis din fragmentul următor:

„Bunica obișnuia să-mi arate brusc o mobilă, o haină sau o persoană și să-mi spună: E așa de urât, că e aproape frumos.”²

Mi s-a părut că expresia aceasta paradoxală se potrivește cel mai bine spiritului care a prezidat realizarea fotografiilor mele. Unii dintre cei care le-au văzut m-au întrebat de ce nu caut locuri curate și îngrijite, chipuri armonioase și destinse, monumentalitatea palatelor și distincția oamenilor, preferând periferia lugubră, murdăria urbană, tristețea fețelor, cotidianul banal, cu piețele, bordeiele și

¹ Petre Barbu, „Clasa de mijloc merge în paradis”, *Adevărul*, 6 aprilie 2017.

² Amos Oz, *Poveste despre dragoste și întinerie*, traducere de Dana-Ligia Ilin, Humanitas, București, 2012, p. 89. Aceeași idee e exprimată de un personaj al lui Cătălin Dorian Florescu: „Era atât de urâtă încât neapărat te-ntrebai dacă nu cumva tocmai de aceea era așa de frumoasă” (*Bărbatul care aduce fericirea*, traducere de Mariana Bărbulescu, Humanitas, București, 2018, p. 96).

sărăcia lui. Pe scurt: dacă tot am văzut atâtea locuri din lume, de ce nu alcătuiesc ghiduri turistice?

Poate că frumosul nu mai atrage. Asta credea Solange, eroina unui roman semnat de Adelaide de Clermont-Tonnerre:

„Solange se uita nemulțumită în jurul ei. Dezordinea în care trăiau oamenii o mira întotdeauna. Acum era pe o alee privată și sub ochii ei se aflau o bicicletă, un furtun de stropit abandonat, jucării de plastic... Era foarte inestetic.

– Iată o altă dramă a vremurilor pe care le trăim: nimeni nu mai e sensibil la frumos, zise ea cu voce tare.”¹

Sunt departe de a împărtăși această teză. Când căutam chipuri și locuri, aveam în minte mai curând perspectiva asupra frumosului pe care Dimitri Karamazov i-o împărtășea fratelui său, Aleksei:

„Frumosul este ceva cumplit, înfiorător! Înfiorător, înțelegi? Pentru că nu poți să-l cuprinzi, nu poți să știi ce-i acolo în fond și nici n-ai cum să știi, fiindcă Dumnezeu ne-a pus în față numai enigme. Aici se întâlnesc toate extremele și toate contradicțiile sălășluiesc laolaltă. [...] Acolo unde mintea vede numai rușine, inima descoperă

¹ Adelaide de Clermont-Tonnerre, *Fourmure*, Editions Stock, Paris, 2010, p. 37.

frumosul. Poate oare Sodoma să reprezinte frumosul? Crede-mă că pentru cei mai mulți oameni frumosul este însăși Sodoma. Poți tu să dezlegi taina asta? Și te cutremuri când te gândești că frumosul este nu numai ceva care te înspăimântă, ci în același timp și o taină nepătrunsă. Aici se dă lupta între diavol și Dumnezeu, iar câmpul de bătălie este însuși sufletul omului!”¹

Pozele făcute în închisoarea din La Paz și în cea de la Omdurman, pe o stradă din New York, în izolatul Bhutan ori în centrul capitalei Europei, în haoticul Delhi sau în și mai haoticul București sunt toate „taine nepătrunse”. Iar celor care mă întreabă de ce în Catalonia nu am ales să fotografiez Sagrada Familia, ci o plajă din Tossa de Mar la amurg, de ce în Qatar nu am pozat un zgârie-nori din Doha, ci un tomberon de pe un maidan de la marginea deșertului, de ce kârgâzii, sârbii, iranienii, srilankezii sau bolivienii pe care i-am surprins sunt, în general, triști, bătrâni sau ponosiți, de ce am căutat în universul urban „certuri mărunte, votcă și insecte, [...] mizerie fizică și buimăceală”, cum zicea un personaj cehovian², le voi răspunde că frumosul e, de fapt, realitatea neretușată.

¹ F.M. Dostolevski, *Frații Karamazov*, traducere din limba rusă de Ovidiu Constantinescu și Isabella Dumbravă, volumul I, Editura ART, 2016, pp. 124-125.

² Sunt cuvintele pe care un personaj al lui Cehov, doctorul Koroliov, le folosea pentru a descrie lumea muncitorilor din fabrici: v. A.P. Cehov, „Un caz din practică”, în volumul *Logodnica. Schițe și povestiri*, traducere de Anda Boldur, Polirom, Iași, 2013, p. 168.

Închei aceste note introductive precizând că, în perioada în care au fost realizate majoritatea pozelor, am descoperit opera lui Henk van Rensbergen, care a fotografiat în ultimii 25 de ani locuri abandonate⁴. Interesant este că autorul a fost pilot de avion și a folosit escalele făcute în diverse colțuri ale lumii pentru a surprinde clădiri abandonate, uzine lăsate în paragină etc. Ca și în *Strada*, fotografiile din acest album au fost făcute în rarele momente de respiro din timpul unor călătorii în „interes de serviciu”. Escalele mele au căutat ce e atât de urât încât e aproape frumos.

P.S. îi mulțumesc lui Adrian Constantinescu pentru ajutorul pe care mi l-a dat în posteditarea fotografiilor.

C.D. PREDA

⁴ Așa se cheamă și ultimul său album publicat: *Abandoned places*, Lannoo, Tielt, 2016.